

Nota van Inlichtingen 202407017

Datum: 14 november 2024

In deze nota van inlichtingen geeft opdrachtgever antwoord op de in het kader van de hierboven genoemde aanbesteding gestelde vragen en geplaatste opmerkingen. Deze nota van inlichtingen maakt onderdeel uit van de aanbesteding "Periodieke rapportages Innovatiebeleid en Ondernemerschap (2020-2025)" met IUC-kenmerk 202407017 en TenderNed-kenmerk TN 489305.

#	Paragraaf	Vraag	Antwoord
1.	Pagina 7	Wat verstaat u onder een lichte beleidsdoorlichting?	De in 2020 uitgevoerde beleidsdoorlichting is destijds door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zelf uitgevoerd en was minder uitgebreid dan de beleidsdoorlichting ervoor. Die is destijds uitgevoerd door Dialogic (2015), met als titel: <i>Innoveren en ondernemen met beleid: Analytische achtergrondstudie van de beleidsdoorlichting artikel 12 (innovatie) en 13 (ondernemingsklimaat) ministerie van Economische Zaken.</i>
2.	Pagina 12	Wat verstaat u onder "aanvullende kwalitatieve evaluatie"? Het perceel ondernemerschapsbeleid is groter dan dat van innovatiebeleid wat lijkt te suggereren dat met deze aanvullende kwalitatieve evaluatie max 30k is gemoeid?	Voor het tactisch doel gericht op het bevorderen van de kwaliteit en beschikbaarheid van menselijk kapitaal bestaat geen bestaand materiaal in de vorm van beleidsevaluaties, en weinig bestaand materiaal in de vorm van monitors, die benut kunnen worden voor deze periodieke rapportage. Om toch inzicht te krijgen in de onderzoeksvragen voor dit thema, wordt opdrachtnemer verzocht aanvullend kwalitatief onderzoek uit te voeren in een poging de onderzoeksvragen zo goed als mogelijk te beantwoorden, met daarbij specifieke aandacht voor: • de arbeidsmarktproblematiek op het terrein van technisch en digitaal geschoold personeel; • de (verwachte) knelpunten die werkgevers nu en in de nabije toekomst op dit terrein ervaren; • het overheidsbeleid gericht op het wegnemen van die knelpunten met daarbij specifieke aandacht voor de inzet van het ministerie van EZ. Dat aanvullende onderzoek zou inderdaad ongeveer 30.000 euro kosten (dit bedrag zit in het geraamde en in het Aanbestedingsdocument genoemde totaalbedrag van 160.000 euro voor de uitvoering van perceel 2). Hier zit geen maximum aan, maar er zal altijd sprake zijn van een uitruil tussen de inspanning en dus kosten op dit aanvullende onderzoek en de rest van de periodieke rapportage voor het perceel Ondernemerschap.

#	Paragraaf	Vraag	Antwoord
3.	Pagina 14	Kunt u expliciet maken welke extracomptabele fiscale regelingen op het beleidsterrein van ondernemerschap en innovatie (en die op de begroting van Min van FIN staan) moeten worden meegenomen (zodat hierover geen misverstanden ontstaan)?	Het betreft in principe alle extracomptabele fiscale instrumenten die vermeld staan in tabel 23 op de Rijksbegroting voor het ministerie van EZ 2025 , in zoverre als daar reeds bestaande evaluaties voor beschikbaar zijn. Tijdens de startbijeenkomst zal deze lijst definitief gemaakt worden.
4.	Pagina 14	In de bovenste bullit: Vraag 4a: Wat bedoelt u met analyse van de "tactische doelen waar de instrumenten binnen het in beschouwing te nemen thema Ondernemerschap dan wel Innovatiebeleid aan te relateren zijn en de daarbij behorende beleidstheorieën"? Vraag 4b: Bedoeld u een analyse of te bezien of het tactisch doel het juiste doel is?	Antwoord 4a: De inzet van het ministerie van EZ op de tactische doelen vermeld in het Aanbestedingsdocument is breder dan alleen die bestaande uit het beleidsinstrumentarium in de vorm van subsidies en fiscale instrumenten. Opdrachtnemer wordt verzocht om die bredere blik te hanteren. Zie ook o.a. de volgende onderzoeksvragen (pagina 18 van het Aanbestedingsdocument): • <i>Schets de beleidsmix per tactisch doel. Benoem daarbij de instrumenten die onderdeel uitmaken van de periodieke rapportage, maar ook de overige inzet die op de tactische doelen wordt gepleegd, zoals netwerken, het organiseren van evenementen, coördinatiefuncties, etc. Benoem ook de inzet van andere departementen wanneer relevant.</i> • <i>Geef aan hoe de resultaten voor deze instrumenten zich verhouden tot de totale beleidsmix, of de beleidsmix voldoende samenhang heeft, of er sprake is van elkaar aanvullend beleid en of er knelpunten zijn die door de huidige beleidsmix onvoldoende geadresseerd worden. Neem hierin de diversiteit en schaal van de verschillende instrumenten mee.</i> Antwoord 4b: We bedoelen hier een analyse, hoewel reflecties op de vraag of de geformuleerde tactische doelen de juiste zijn om de overkoepelende doelen te behalen ook welkom zijn.

#	Paragraaf	Vraag	Antwoord
5.	Pagina 15	"Gedurende de uitvoering van de Periodieke rapportages zullen er nog evaluaties beschikbaar komen, onder andere op het terrein van Intellectueel eigendom, het Ruimtevaartbeleid en de Wet op de Kamer van Koophandel." Vraag 5a: Kunt u iets specifiekere zijn over welke startende/lopende evaluaties in 2025 beschikbaar komen voor dit onderzoek (of betreft het alleen deze drie voorbeelden)? Vraag 5b: En komen deze rapporten ruim voor 31 juli 2025 beschikbaar zodat zij nog meegenomen kunnen worden in het eindrapport van de periodieke rapportage?	Antwoord 5a: De volgende evaluaties lopen op dit moment nog, of moeten nog van start: • Brexit Adjustment Reserve (BAR); • Consumer Electronics Show (CES); • Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO); • Eureka Clusters, Eurostars, GlobalStars en Joint Technology Initiatives (JTI's)*: de evaluatie uit 2020 die ook binnen de periode van deze rapportages valt, kan al wel gebruikt worden; • Garantie Ondernemingsfinanciering (GO); • Intellectueel eigendomsbeleid*; • Mkb!dee; • Regeldruk*; • Ruimtevaartbeleid; • Small Business Innovation Research (SBIR); • Tegemoetkoming Energiekosten (TEK); • Toegepaste Onderzoeksorganisaties (TO2); • Wet Bevordering Speur- en Ontwikkelingswerk (WBSO); • Wet op de Kamer van Koophandel + zbo. <i>* Deze evaluaties lijken zeer waarschijnlijk niet tijdig afgerond te zijn voor deze periodieke rapportages.</i> Antwoord 5b: Deels zullen deze evaluaties (ruim) op tijd en volledig afgerond worden, deels zal Opdrachtnemer tijdig toegang krijgen tot conceptversies van de evaluaties. In die gevallen waar een evaluatie echt niet tijdig en voldoende vergevorderd is, zullen de uitkomsten van de evaluatie buiten beschouwing blijven in de periodieke rapportage of kunnen resultaten van de vorige evaluatie gebruikt worden. Opdrachtnemer wordt verzocht dit in die gevallen expliciet te vermelden in de rapportage.
6.	Pagina 16	Omdat de meeste NGF projecten relatief kortgeleden zijn gestart of zelfs nog in startproces zitten zijn er weinig MTR's beschikbaar. Gesuggereerd wordt ook te kijken naar de MTR's die in de maak zijn? Kunt u aangeven hoe u ons hiertoe toegang kunt verlenen?	Toegang wordt na de start van de opdracht verleend in overleg met de stafafdeling NGF binnen het ministerie van EZ.

#	Paragraaf	Vraag	Antwoord
7.	Pagina 17	Evaluatie van systeemaanpak van het missiegedreven innovatiebeleid maakt geen onderdeel uit van de gevraagde Periodieke rapportage (wel de individuele instrumenten, zie p. 16 TOR), vervolgens vraag u (1^e alinea p. 17) wel om de nationale en internationale literatuur te benutten. Is dat niet met elkaar in tegenspraak?	Nee, dit is voor opdrachtgever geen tegenspraak. Een evaluatie van de systeemaanpak van het missiegedreven innovatiebeleid maakt geen onderdeel uit van de periodieke rapportage in die zin dat er voor synthesesdoeleinden geen bestaande evaluatie voorhanden is die hiervoor benut kan worden. Het tactisch doel Missiegedreven innovatiebeleid: realiseren PPS-innovatieprogramma's met economische en maatschappelijke impact, inclusief de bijdrage van de (top)sectoren (KICs) maakt nadrukkelijk wel onderdeel uit van de periodieke rapportage. Opdrachtnemer wordt verzocht daarvoor zo goed mogelijk de algemene onderzoeksvragen te beantwoorden op basis van bestaand materiaal, waaronder (inter)nationale literatuur over deze of vergelijkbare aanpakken.
8.	Pagina 29	U geeft aan dat voor elk perceel een afzonderlijk plan van aanpak opgesteld dient te worden wanneer opdrachtnemer in aanmerking wil komen voor de gunning beide percelen. Geldt deze eis ook voor de andere onderdelen van een offerte voor beide percelen als planning en risicobeheersing en de kwaliteit van het in te zetten team?	Ja, elk perceel is een op zichzelf staande opdracht en daarom dient voor beide percelen een volledige, eigen offerte opgesteld te worden.
9.	Pagina 31	In de tweede bulletlijst staan twee vrijwel identieke bullets: • de mate waarin kennis binnen het in te zetten team aanwezig is op het terrein van het beleidsthema waar de Periodieke rapportage betrekking op heeft; • de mate waarin ervaring binnen het in te zetten team aanwezig is met het uitvoeren van onderzoek op het beleidsthema waar de Periodieke rapportage betrekking op heeft. Ontbreekt hierdoor mogelijk een gevraagde expertise?	Nee, er ontbreekt geen gevraagde expertise. Het betreft enerzijds de aanwezige <u>kennis</u> binnen het team op het terrein van het desbetreffende beleidsthema (eerste bullit), en anderzijds concrete <u>ervaring</u> (van de voorgestelde teamleden) met het uitvoeren van onderzoek op het desbetreffende beleidsthema (tweede bullet). Deze zaken kunnen elkaar uiteraard overlappen danwel raken.
10.	Pagina 31	Bij de beschrijving van de kwaliteit van het in te zetten team geeft u aan dat de uitwerking maximaal zes pagina's mag bedragen. U noemt geen maximaal aantal pagina's bij andere onderdelen als plan van aanpak. Klopt dat?	Dat klopt, er is bewust gekozen om de overige onderdelen vormvrij te laten. De nadrukkelijke wens is om de tekstuele uitwerking van de kwaliteit van het in te zetten team relevant te houden voor de voorliggende opdracht en daarmee het aantal pagina's hiervoor te beperken. Opdrachtgever heeft overigens ten gunste van de boordeling van de overige onderdelen evenwel een voorkeur voor een compacte beschrijving.
11.	Bijlage 9 (formulering aangepast)	Is het mogelijk een update te krijgen van Bijlage 9? Sommige evaluatie die hier nog als lopend staan zijn afgerond en worden mogelijk binnen afzienbare termijn aan de Tweede Klamer aangeboden?	Een update van dit overzicht kan indien gewenst rond de startbijeenkomst opgesteld worden.

#	Paragraaf	Vraag	Antwoord
12.	Bijlage 9 (formulering aangepast)	Een snelle telling leert dat de Periodieke rapportage voor beide percelen samen circa 67 instrumenten bevat. Snelle telling leert dat ongeveer de helft is geëvalueerd over de periode 2020-2025 en mogelijk zullen er de komende paar maanden nog een paar evaluaties worden afgerond en worden aangeboden aan de Tweede Kamer? Dit betekent dat er nog een flink aantal niet beschikbaar zijn omdat er simpelweg geen evaluaties van beschikbaar zijn (circa 24 instrumenten) of nog onderweg zijn (minder dan 10). Vraag 12a: Kunt u aangeven hoe met beide laatste categorieën moeten omgaan? Vraag 12b: Is het denkbaar voor bepaalde instrumenten een evaluatie uit 2018 of 2019 mee te nemen?	Antwoord 12a: Instrumenten die nog niet geëvalueerd zijn, omdat zij relatief nieuw zijn, blijven buiten beschouwing in de synthese van bestaand evaluatieonderzoek. Zij maken wel onderdeel uit van de onderzoeksvragen gericht op de totale beleidsmix per tactisch doel, hoewel het niet de bedoeling is om hier zwaar aanvullend onderzoek op te verrichten. Opdrachtnemer zou deze instrumenten bijvoorbeeld kunnen betrekken in interviews over de volledigheid van en balans in de beleidsmix per tactisch doel. Antwoord 12b: Zeker, hoewel Opdrachtnemer in die gevallen wel wordt verzocht expliciet te maken dat (en waarom) het om minder actuele inzichten gaat. Voorbeelden van evaluaties waarbij dit waarschijnlijk zal spelen zijn: 'Intellectueel Eigendomsbeleid' en 'Regeldruk' (zie de opsomming in het antwoord van vraag 5).
13.	-	Er is per perceel een maximumprijs gegeven, heeft u ook per perceel een minimumprijs in gedachte?	Nee, er is geen minimumprijs vastgesteld.
14.	In te dienen stukken	Zijn er aanvullende eisen voor het aantal pagina's voor criteria 1 & 2?	Nee, zie het antwoord op vraag 10.
15.	In te dienen stukken	Wilt u ieder gunningscriteria in een apart bestand ontvangen of 1 bestand waar per hoofdstuk gunningscriteria behandeld wordt.	De Opdrachtgever heeft geen voorkeur, u bent hierin vrij.
16.	Facturatie	Bij uw voorstel voor facturatie dient de opdrachtnemer gedurende langere tijd een relatief groot bedrag voor te schieten. Deze situatie is ongewenst. Kunt u akkoord gaan met een facturatie schema van 40% bij aanvang van de opdracht, 40% bij oplevering van concept, en 20% bij oplevering van het eindrapport? Of Maandelijks achteraf?	Niet akkoord. Opdrachtgever zal in de basis geen voorschot betalen, zeker niet van dusdanige grootte. U kunt de lijn van eis 3.6.1 volgen om daarin een voorstel te doen in uw offerte, waarbij maximaal 75% tussentijds gefactureerd kan worden op basis van door opdrachtgever goedgekeurde tussenresultaten.
17.	Paragraaf 2.1.4 Onderzoeksmethoden	U geeft aan dat er nog een aantal evaluaties beschikbaar zullen komen. Kunt u aangeven op welke datum concepten en definitieve versies aan ons ter hand gesteld kunnen worden, en indien bekend, wie deze evaluaties uitvoeren?	Zie het antwoord op vraag 5. Omdat een aantal evaluaties nog moet starten, is het nog niet mogelijk om verwachte oplevermaand en uitvoerder te melden. Bij de start van de periodieke rapportage verwacht Opdrachtgever daar meer duidelijkheid over te kunnen geven.
18.	Paragraaf 2.1.4 Onderzoeksmethoden	Op. p. 15 van de aanvraag is aangegeven: "Interviews met beleidsmakers en uitvoerders van instrumenten bij met name RVO en de Belastingdienst zijn aanvullend van waarde voor een beter begrip van de instrumenten waarvoor geen evaluatie beschikbaar is." Kunnen we hieruit de conclusie trekken dat het volgens de opdrachtgever, bij instrumenten waarvoor geen evaluatie beschikbaar is, niet de bedoeling is om andere stakeholders te raadplegen (bijvoorbeeld externe stakeholders, subsidieontvangers, belanghebbenden, belangenorganisaties, et cetera)?	Ja, deze conclusie is correct. Opdrachtnemer kan zich voor deze instrumenten primair beperken tot inzichten vanuit beleid en uitvoering. Wel vraagt Opdrachtgever aan Opdrachtnemer om te reflecteren op de totale beleidsmix per tactisch doel, waarbij dus ook de positie van deze instrumenten in die beleidsmix onderdeel van is. Dit kan dus ook aan bod komen in eventuele interviews met een bredere groep stakeholders.

#	Paragraaf	Vraag	Antwoord
19.	Paragraaf 2.1.4 Onderzoeksmethoden	Bij het construeren van besparingsvarianten én het in beeld krijgen van maatregelen om de doeltreffendheid en/of doelmatigheid van het beleid te verbeteren, zijn verschillende aanpakken mogelijk (wat ook blijkt uit diverse reeds uitgevoerde beleidsdoorlichtingen/periodieke rapportages in de afgelopen jaren). Die aanpakken variëren bijvoorbeeld in de mate waarin externe stakeholders (waaronder ook organisaties van belanghebbenden of betrokkenen) worden betrokken (via een interview of sessie of andere vorm) bij het identificeren van maatregelen of varianten. Heeft de opdrachtgever een voorkeur voor het wél of juist niet betrekken van dergelijke partijen in deze doorlichting/periodieke rapportage?	Opdrachtgever heeft hierin geen voorkeur en vertrouwt graag op de expertise van Opdrachtnemer ten aanzien van de aanpak die tot de beste resultaten zal leiden.
20.	Paragraaf 2.1.5 Data	Kunt u toelichten waarom u specifiek vraagt om een reflectie op de inzet van microdata?	Bij de beleidsvorming op het terrein van innovatie en ondernemerschap is een uitgebreide evaluatiecultuur opgebouwd waar veel wordt ingezet op microdata. Er wordt een reflectie gevraagd op de leer- en evaluatiestructuur. Deels is dit specifiek gericht op de manier waarop microdata effectiever kunnen worden ingezet en waar microdata structureel tekortschieten; bijvoorbeeld in de beschikbaarheid van geschikte data om output- en outcome-indicatoren te kunnen meten. Daarnaast ziet Opdrachtgever ook dat zware econometrische methoden niet altijd de gewenste mate van inzicht in doeltreffendheid en doelmatigheid kunnen bieden en dat er meer ruimte lijkt te zijn om instrumenten explicieter te beschouwen als onderdeel van de beleidsmix, inclusief flankerend beleid.
21.	Paragraaf 3.1.4 Eisen m.b.t. uitvoering	U geeft aan dat "aangesloten moeten worden op de besparingsvariant zoals opgenomen in het IBO". Kunt u toelichten wat u verstaat onder het aansluiten op?	Het is de bedoeling dat er voor het thema financiering geen dubbel werk wordt gedaan. De hele exercitie van het komen tot een besparing op de financieringsinstrumenten dient niet herhaald te worden. Het is dan ook zaak dat er voor dit onderdeel geen besparingsadviezen worden gedaan die tegenstrijdig zijn met die uit het IBO.
22.	Paragraaf 4.3.1 Referentiegegevens	Kunt u bevestigen dat het een passende invulling voor deze referentie is indien wij een beleidsevaluatie voor een ministerie opvoeren met daarin een (20%) besparings- en intensiveringsvariant?	Het is niet duidelijk naar welke specifieke kerncompetentie verwezen wordt. Om deze reden kan Opdrachtgever de vraag niet bevestigen of ontkennen. We vertrouwen op het eigen inzicht van opdrachtnemer ten aanzien van passende referenties. Het genoemde voorbeeld lijkt een passende referentie te zijn als die invulling geeft aan de kerncompetentie <i>Aantoonbare kennis van en ervaring met onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid, tot uitdrukking komend in uitgevoerde beleidsevaluaties dan wel beleidsdoorlichtingen/Periodieke rapportages.</i>

#	Paragraaf	Vraag	Antwoord
23.	Paragraaf 4.3.1 Referentiegegevens	U geeft aan dat "eer wordt gedaan aan de budgettaire en fiscale complexiteiten van fiscale regelingen in het innovatiebeleid en het beleid gericht op ondernemerschap" Klopt onze aanname dat dit niet zo zeer een eis is aan de referentie (omdat dit ziet op de uitwerking van de periodieke rapportage die nog uitgevoerd moet worden), maar meer een explicitering van de kwaliteit die in het uitvoerende team belegd moet worden?	Deze aanname klopt. De gevraagde referentie zou <u>enkel</u> betrekking moeten hebben op het eerste deel: <i>"eer wordt gedaan aan de budgettaire en fiscale complexiteiten van fiscale regelingen"</i> . De link met innovatiebeleid en ondernemerschap is geen harde eis voor deze referentie.
24.	Missiegedreven innovatiebeleid	Op verschillende plekken in het offerteverszoek wordt gesproken over het missiegedreven innovatiebeleid en het staat ook weergegeven in Bijlage 9. Tegelijkertijd geeft u aan dat dit geen onderdeel uitmaakt van de Periodieke rapportage. Kunt u verduidelijk of het missiegedreven innovatiebeleid wel of niet dient te worden meegenomen en indien in welke vorm (bijv. alleen specifieke instrumenten of onderdelen)?	Zie het antwoord op vraag 7. Dit tactisch doel is wel onderdeel van de periodieke rapportage, maar dient beschouwd te worden op basis van het bestaande materiaal, wat relatief beperkt is, omdat er geen evaluatie van het beleid voorhanden is. Evaluaties van individuele instrumenten die onderdeel zijn van het missiegedreven innovatiebeleid dienen wel in die context beschouwd te worden.
25.	Paginalimiet offerte	Kunt u aangeven hoeveel pagina's u per onderdeel van de offerte verwacht? Er lijkt alleen een maximum weergegeven voor het onderdeel "Team".	Correct, er is enkel een maximum op het onderdeel "Kwaliteit van het in te zetten team". Zie het antwoord op vraag 10.
26.	Effectladder evaluatie flankerend beleid Menselijk kapitaal	Wat zijn uw verwachtingen omtrent de indicatie op de effectladder voor de aanvullende kwalitatieve evaluatie voor flankerend beleid Menselijk kapitaal?	Ten minste niveau 2 en indien mogelijk niveau 3.
27.	Overzicht kasuitgaven (bijlage 7)	Kunt u het overzicht van kasuitgaven (Bijlage 7) verduidelijken? Wat is de eenheid van de bedragen en hoe zijn fiscale regelingen daarin meegenomen?	De bedragen zijn in 1.000 euro en inclusief de extracomptabele fiscale instrumenten op de betreffende artikelen op de begroting van het ministerie van EZ. Sinds de start van de aanbesteding heeft er nog een verdere aanscherping van de toekenning van de bedragen op de begroting aan de tactische en strategische doelen plaatsgevonden. Die definitieve versie zal bij de start van het onderzoek beschikbaar worden gesteld.
28.	Aanbestedingsdocument	Op pagina 7 van het aanbestedingsdocument schrijft u "Daarvoor behelst een Periodieke rapportage een synthese van de monitors, evaluaties en andere onderzoeken die gedurende de 4- tot 7-jarige looptijd van een SEA-thema zijn opgeleverd." Kunt u aangeven welke "andere onderzoeken" naast de in Bijlage 9 genoemde monitors en evaluaties en onder 2.1.5 genoemde fiches en mid-term reviews in ieder geval binnen de reikwijdte deze periodieke rapportage vallen?	Het is Opdrachtnemer vrij om hier een keuze in te maken, in de mate waarin dit nodig is om uitspraken te doen over de doelmatigheid en doeltreffendheid van de beleidsmix.

#	Paragraaf	Vraag	Antwoord
29.	Aanbestedingsdocument	Onder eis 3.1.3 (p. 22) schrijft u "Per tactisch doel, en per overkoepelend strategisch doel, moeten de Periodieke rapportages duidelijke uitspraken bevatten over de doeltreffendheid en doelmatigheid van de beleidsmix.". Wij gaan er van uit dat daar waar evaluaties van individuele instrumenten geen duidelijke conclusies over doeltreffendheid en doelmatigheid (hebben kunnen) trekken, dit ook niet wordt verwacht van opdrachtnemer. Is deze veronderstelling juist?	Deze veronderstelling is juist. Opdrachtgever verzoekt Opdrachtnemer in die gevallen wel expliciet op te nemen in de periodieke rapportage dat een dergelijke uitspraak niet mogelijk is en waarom
30.	Aanbestedingsdocument	Wij gaan ervan uit dat we bij het opstellen van de 20% besparingsvariant de input van Opdrachtgever en begeleidingscommissie ophalen, wegen en meenemen om zo een zo breed mogelijk gedragen besparingsvariant op te stellen – maar dat het creëren van draagvlak binnen de gehele begeleidingscommissie geen onderdeel van de opdracht is. Is deze veronderstelling juist?	Ja, deze veronderstelling is juist.
31.	Aanbestedingsdocument	De besparingsvariant in het IBO bedrijfsfinanciering bestaat uit verschillende componenten (uitgewerkt in fiches). Wat verstaat u onder "Sluit in het opstellen van de besparingsvariant aan op de variant die is uitgewerkt in het IBO Bedrijfsfinanciering."? Bedoelt u hiermee dat de rationale van de besparingsvariant in de Periodieke rapportage moet aansluiten bij de variant uitgewerkt in het IBO of wenst u dat de exacte invulling ervan aansluit?	Zie het antwoord op vraag 21.
32.	Aanbestedingsdocument	U vraagt onder 5.3.1 laatste bullit (p. 29) om "de mogelijke risico's en de bijbehorende mitigerende maatregelen die aan de orde zouden kunnen komen bij de uitvoering van de opdracht.". Onder 5.3.2 vraagt u op p.30 ook om risico's "U geeft aan welke wezenlijke relevante risico's u onderscheidt ten aanzien van de te behalen planning bij de uitvoering van de opdracht. Voorts geeft u aan welke passende maatregelen u treft ter voorkoming dan wel mitigatie van de risico's." Wij stellen voor de risico's die wij zien bij de uitvoering van de opdracht (incl. planningsgerelateerde risico's) integraal te behandelen bij het beantwoorden van Wens nummer 2 "De planning en risicobeheersing". Gaat u hiermee akkoord?	Het is akkoord om dit in een enkel overzicht te verwerken, zolang het verschil tussen uitvoeringsrisico's (incl. maatregelen) en planningsrisico's (incl. maatregelen) concreet aantoonbaar is gemaakt, zodat de beide criteria volgens de voorgeschreven beoordelingsgronden kunnen worden beoordeeld.

Opmerkingen en vragen over de ARVODI-2018

#	Paragraaf	Vraag	Antwoord
1.	Extra bepaling	Wij dienen ons als organisatie te houden aan de op ons van toepassing zijn (beroeps)regelgeving. Graag nemen wij hiertoe de volgende bepaling op: 1. Opdrachtnemer voert de opdracht uit in overeenstemming met de toepasselijke (beroeps)regelgeving en hetgeen bij of krachtens de wet van hem wordt geëist. Opdrachtgever zal de daaruit voor opdrachtnemer voortvloeiende verplichtingen steeds volledig respecteren. Onder beroepsregelgeving wordt verstaan de relevante gedrags- en beroepsregels van de bij de uitvoering betrokken (bestuurders van) members/vennoten, bestuurders, werknemers en/of ingeschakelde derden, zoals de regels van bijvoorbeeld NBA, NOREA, NOB en FB. 2. Opdrachtnemer houdt in dit verband een werkdossier aan met daarin kopieën van relevante stukken, welk dossier eigendom is van Opdrachtnemer."	Punt 1: Niet akkoord. Opdrachtgever (de Staat) zal nooit dwingen tot een onwettige uitvoering van de overeenkomst. Dit staat echter los van beroepsregels, dat is de eigen verantwoordelijkheid van Opdrachtnemer die derhalve ook voor diens rekening komt. Opdrachtgever ziet dan ook geen reden voor een aanvullende bepaling met de voorgestelde strekking. Punt 2: Niet akkoord. De resultaten die voortkomen uit de uitvoering van deze opdracht komen Opdrachtgever toe. Verwezen wordt naar artikel 24 ARVODI-2018.
2.	ARVODI 2018 Artikel 8, lid 1 Onderaanneming	In het belang van de opdrachtnemering kan het wenselijk zijn om aan ons gelieerde entiteiten, zowel in Nederland als in het buitenland, bij de opdracht te betrekken. Niettemin zullen wij alleen jegens u verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de diensten en de overige verplichtingen uit de Overeenkomst. Kunt u bevestigen dat met 'derden' zoals opgenomen in artikel 8 lid 1 niet de aan ons geleverde entiteiten worden bedoeld en dat wij voor de inschakeling van gelieerde entiteiten niet uw voorafgaande toestemming behoeven? Gaat u hiermee akkoord?	Niet akkoord. U dient in uw inschrijving duidelijk te maken welke ondernemingen dan wel (natuurlijke) personen de opdracht (mede) gaan uitvoeren. U kunt hiervoor de lijn volgen zoals uiteengezet in paragraaf 7.3.17 (inschrijven in samenwerking met andere ondernemingen). In elke andere situatie, indien een en ander zich voordoet, zal Opdrachtnemer toestemming dienen te vragen aan Opdrachtgever.

#	Paragraaf	Vraag	Antwoord
3.	ARVODI 2018 Artikel 13 Geheimhouding	Opdrachtnemer bestaat uit een netwerk van gelieerde lidfirma's die ieder op zichzelf staande juridische entiteiten zijn en tot hetzelfde mondiale netwerk behoren. Gezien de wijze waarop Opdrachtnemer is georganiseerd is het voor Opdrachtnemer van belang dat Opdrachtnemer informatie met andere lidfirma's kan delen. Om deze reden stelt Opdrachtnemer voor om aan artikel 13 het volgende toe te voegen: "Het is Opdrachtnemer toegestaan vertrouwelijke informatie te delen met Opdrachtnemer's lidfirma's indien dat noodzakelijk is in het kader van het verrichten van de werkzaamheden. Opdrachtnemer staat ervoor in dat deze lidfirma's de geheimhoudingsverplichtingen na leven."	Niet akkoord. Opdrachtgever kan niet akkoord gaan met dit verzoek omdat "gelieerde lidfirma's binnen een mondiaal netwerk" een heel ruim begrip is en u geen verdere uitleg en/of onderbouwing geeft voor de noodzakelijkheid van uw verzoek met betrekking tot voorliggende opdracht. U kunt "gelieerde lidfirma's" die betrokken zijn bij de uitvoering van de opdracht op voorhand benoemen in de offerte en hun rol kenbaar maken. U kunt hiervoor de lijn volgen zoals uiteengezet in paragraaf 7.3.17 (inschrijven in samenwerking met andere ondernemingen). De overige "gelieerde lidfirma's" die niet (in de offerte aantoonbaar gemaakt) bij de uitvoering betrokken zijn, dienen <u>geen</u> informatie te ontvangen over deze opdracht. Wanneer ten tijde van de Overeenkomst het desondanks noodzakelijk is dat bepaalde informatie met een door Opdrachtnemer genoemde derde moet worden gedeeld, dan dient daarvoor toestemming te worden gevraagd aan Opdrachtgever in de zin van artikel 13.3 ARVODI 2018, waaraan Opdrachtgever tevens bepaalde voorwaarden kan verbinden.
4.	ARVODI 2018 Artikel 13, lid 1 Geheimhouding	De geheimhoudingsplicht uit dit artikel sluit de mogelijkheid voor ons uit om te kunnen openbaren indien een wetsbepaling of (beroeps)regel ons dit verplicht of indien openbaarmaking noodzakelijk is voor de verdediging van onze eigen belangen. Wij stellen dan ook voor om aan artikel 13 lid 1 de volgende tekst toe te voegen: 'of indien Opdrachtnemer op grond van een wetsbepaling of (beroeps) regel dient te openbaren of openbaring noodzakelijk is voor opdrachtnemer voor de verdediging van zijn eigen belangen.' Kunt u hiermee akkoord gaan?	Niet akkoord. Opdrachtgever (de Staat) zal nooit dwingen tot onwettige handelingen. Dit staat echter los van beroepsregels, dat is de eigen verantwoordelijkheid van Opdrachtnemer die derhalve ook voor diens rekening komt. Opdrachtgever ziet dan ook geen reden voor een aangepaste bepaling met de voorgestelde strekking.

#	Paragraaf	Vraag	Antwoord
5.	ARVODI 2018 Artikel 14 AVG	De onderlinge afspraken met betrekking tot het verwerken van persoonsgegevens (o.a. een eventuele verwerkersovereenkomst) wordt ingevolge artikel 14.2 bij overeenkomst nader geregeld. Als zakelijk dienstverlener zullen wij doorgaans optreden als verwerkingsverantwoordelijke vanwege onze onafhankelijke, objectieve en deskundige positie. Daarnaast is het mogelijk dat Opdrachtnemer, maar ook andere (buitenlandse) lidfirma's – die behoren tot hetzelfde mondiale netwerk als waartoe Opdrachtnemer behoort – en externe dienstverleners zoals bedoeld onder het kopje geheimhouding, in het kader van de werkzaamheden voor Opdrachtgever in aanraking kunnen komen met informatie over de Opdrachtgever, waaronder persoonsgegevens. Uiteraard vindt het delen van de betreffende informatie enkel plaats als dit noodzakelijk is voor het doel van de dienstverlening, een en ander volgens de toepasselijke wetgeving. Om deze reden stellen we voor om de volgende bepaling op te nemen als artikel 14.3: "Informatie over Opdrachtgever, waaronder persoonsgegevens, kan worden verwerkt door Opdrachtnemer, andere lidfirma's die behoren tot hetzelfde mondiale netwerk als waartoe Opdrachtnemer behoort en externe dienstverleners in de verschillende landen waarin zij actief zijn. De verwerking van informatie die Opdrachtnemer van de Opdrachtgever heeft ontvangen vindt plaats in overeenstemming met de toepasselijke wet- en beroepsregelgeving. De doorgifte van persoonsgegevens binnen het netwerk van lidfirma's waartoe Opdrachtnemer behoort, is onderworpen aan de Binding Corporate Rules-policies van Opdrachtnemer. Opdrachtgever garandeert dat die bevoegd is om in verband met de uitvoering van de diensten Persoonsgegevens aan Opdrachtnemer te verschaffen, en dat enige aan Opdrachtnemer verstrekke Persoonsgegevens in overeenstemming met de toepasselijke wetgeving zijn verwerkt."	Niet akkoord. Opdrachtgever neemt de verzochte bepaling niet op in de overeenkomst. Zie de antwoorden op de vragen 2, 3 en 7 betreffende het "netwerk met gelieerde lidfirma's" danwel "externe dienstverleners". Dezelfde strekking geldt hier ook, Opdrachtgever is niet akkoord met het zonder toestemming delen van informatie aan "gelieerde lidfirma's" danwel "externe dienstverleners" als deze niet (in de offerte aantoonbaar gemaakt) bij de uitvoering betrokken zijn. U kunt hiervoor de lijn volgen zoals uiteengezet in paragraaf 7.3.17 (inschrijven in samenwerking met andere ondernemingen). Daarnaast is in het Aanbestedingsdocument gecommuniceerd dat voor voorliggende opdrachten voor Perceel 1 en Perceel 2 Verwerkersovereenkomsten opgesteld zullen worden. Deze zijn al meegestuurd bij de publicatie van deze opdracht (bijlage 3a en 3b).
6.	ARVODI 2018 Artikel 19 Bankgarantie	Wij geven geen bankgarantie af. Wij stellen voor deze bepaling niet van toepassing te verklaren. Kunt u hiermee akkoord gaan?	Niet akkoord. Opdrachtgever is niet voornemens een voorschot te betalen, dus dan zal ook geen verzoek tot bankgarantie noodzakelijk zijn. Mocht een voorschot toch afgesproken worden, zal deze bepaling in stand blijven. Zie ook het antwoord op vraag 16 van de inhoudelijke vragen.

#	Paragraaf	Vraag	Antwoord
7.	ARVODI 2018 Artikel 21.3 Aansprakelijkheid	Opdrachtnemer bestaat uit een netwerk van gelieerde lidfirma's die ieder op zichzelf staande juridische entiteiten zijn en tot hetzelfde mondiale netwerk behoren. Opdrachtnemer gaat zelfstandig overeenkomsten aan. Op grond van de wet is de Opdrachtnemer aansprakelijk voor de door haar ingeschakelde hulppersonen (inclusief onderaannemers). In het belang van Opdrachtnemer, maar ook in dat van de Opdrachtgever gelet op eventuele niet-ontvankelijkheid en ter bescherming van Opdrachtnemer's hulppersonen, verzoeken wij om aan artikel 21.3 het volgende toe te voegen: "Opdrachtgever zal eventuele klachten, vorderings- en verhaalsrechten uitsluitend kenbaar maken en/of uitoefenen jegens Opdrachtnemer, namelijk de contractspartij bij de Overeenkomst."	Niet akkoord. Opdrachtgever zal zich enkel richten tot de Opdrachtnemer, maar dit wordt al via de overeenkomst/ARVODI geregeld. Het is om die reden niet nodig om artikel 21.3 uit te breiden. Zie de antwoorden op de vragen 2, 3 en 5 betreffende het netwerk met gelieerde lidfirma's danwel ingeschakelde hulppersonen en wanneer dit wel en niet akkoord is voor de Opdrachtgever.
8.	ARVODI 2018 Artikel 21.3 Aansprakelijkheid	Graag verzoeken wij u onderstaande bepaling toe te voegen aan artikel 21.3. Gaat u hiermee akkoord? Opdrachtgever vrijwaart Opdrachtnemer voor vorderingen van derden wegens schade die veroorzaakt is doordat Opdrachtgever of niet door opdrachtnemer ingeschakelde derden aan opdrachtnemer onjuiste of onvolledige bescheiden of informatie heeft c.q. hebben verstrekt, tenzij Opdrachtgever kan aantonen dat de schade geen verband houdt met verwijtbaar handelen of nalaten zijnerzijds dan wel veroorzaakt is door opzet of grove schuld van Opdrachtnemer.	Niet akkoord.
9.	ARVODI 2018 Artikel 21, lid 3 Aansprakelijkheid	Wij waarderen het dat u bereid bent om de aansprakelijkheid te beperken. De gehanteerde staffel bevat een hogere aansprakelijkheid dan die wij gewend zijn overeen te komen met onze Opdrachtgevers. Gelet op voorgaande verzoeken wij u de tekst van artikel 21.3 te vervangen door onderstaand tekstvoorstel. Kunt u hiermee akkoord gaan? "Indien Opdrachtgever aantoonst dat hij schade heeft geleden door fouten van Opdrachtnemer die hem kunnen worden toegerekend, is elke aansprakelijkheid van Opdrachtnemer voor schade, hetzij op grond van wanprestatie dan wel onrechtmatige daad, hetzij op grond van de wet of anderszins, beperkt tot maximaal driemaal het aan Opdrachtgever gefactureerde bedrag van het honorarium voor de desbetreffende opdracht. Bij een opdracht met een doorlooptijd van meer dan twaalf maanden, is de hier bedoelde aansprakelijkheid beperkt tot maximaal driemaal het honorarium dat in het kader van de desbetreffende opdracht in de laatste twaalf maanden voorafgaande aan de schadeveroorzakende gebeurtenis aan Opdrachtgever is gefactureerd. De voorgaande beperking is niet van toepassing op schade die is veroorzaakt doordat er aan de zijde van Opdrachtnemer sprake is van opzet of grove schuld of een dergelijke beperking bij wet of regelgeving verboden is."	Niet akkoord. Artikel 21.3 ARVODI-2018 zal niet worden vervangen en ook niet verder worden ingeperkt. Op grond van de wet zijn Partijen in beginsel onbeperkt aansprakelijk voor de schade die zij veroorzaken. In de ARVODI-2018 is er desalniettemin voor gekozen de aansprakelijkheid van Partijen te beperken, zoals blijkt uit de staffel in artikel 21.3. Opdrachtgever vindt het in casu niet opportuun deze aansprakelijkheid nog verder in te perken.

#	Paragraaf	Vraag	Antwoord
10.	ARVODI 21.3	Kunt u akkoord gaan met een maximale aansprakelijkheid gelijk aan de opdrachtwaarde?	Niet akkoord. Artikel 21.3 ARVODI-2018 zal niet verder worden ingeperkt. Op grond van de wet zijn Partijen in beginsel onbeperkt aansprakelijk voor de schade die zij veroorzaken. In de ARVODI-2018 is er desalniettemin voor gekozen de aansprakelijkheid van Partijen te beperken, zoals blijkt uit de staffel in artikel 21.3. Opdrachtgever vindt het in casu niet opportuun deze aansprakelijkheid nog verder in te perken.
11.	ARVODI 2018 Artikel 21.5 Aansprakelijkheid	Daar wij het redelijk vinden dat wij enkel aansprakelijk zijn voor schade die redelijkerwijs aan ons is toe te rekenen willen wij u verzoeken om de zinsnede 'op welke wijze dan ook' te vervangen door 'welke redelijkerwijs is toe te rekenen aan Opdrachtnemer'. Kunt u hiermee akkoord gaan?	Niet akkoord.
12.	ARVODI 2018 Artikel 24 Intellectuele eigendomsrechten	Dit artikel is vanwege de specifieke aard van onze dienstverlening niet uitvoerbaar. Dit zou immers met zich meebrengen dat een Opdrachtgever gerechtigd is onze rapportages aan te passen. Derhalve stellen wij voor om de tekst van dit artikel te vervangen door de volgende tekst: Intellectuele eigendomsrechten 1. Tijdens de uitvoering van de diensten kan Opdrachtnemer gebruik maken van gegevens, software, tekeningen, (gebruiks)modellen, gereedschap, systemen, overige methodologieën en know-how (het 'Materiaal') die eigendom zijn van Opdrachtnemer of waarvoor Opdrachtnemer een gebruiksrecht heeft. Niettegenstaande de levering van Rapporten, behoudt Opdrachtnemer alle intellectuele eigendomsrechten op het Materiaal (waaronder eventuele tijdens de uitvoering van de diensten ontwikkelde verbeteringen of kennis) en op alle in verband met de diensten samengestelde dossiers van opdrachtnemer (doch niet de daarin weergegeven informatie die door opdrachtgever aan opdrachtnemer is verstrekt (de 'Cliëntinformatie'). 2. Na betaling voor de diensten is het Opdrachtgever toegestaan om gebruik te maken van het in de Rapporten vervat Materiaal alsmede, op de wijze zoals is beschreven onder 'Onze Rapporten', van de Rapporten zelf. Onze Rapporten 1. Alle informatie, adviezen, aanbevelingen en andere inhoud van rapporten, presentaties of overige mededelingen die opdrachtnemer op grond van deze overeenkomst verschaft (de 'Rapporten') anders dan Cliëntinformatie, zijn uitsluitend bestemd voor intern gebruik (in overeenstemming met het doel van de betreffende diensten). 2. Het is Opdrachtgever niet toegestaan om een Rapport (dan wel enig gedeelte of een samenvatting van een Rapport) openbaar te maken, of	Niet akkoord. De IE-rechten van de resultaten die Opdrachtnemer in opdracht van Opdrachtgever oplevert liggen bij de Opdrachtgever. Lees voor de reikwijdte van dit intellectueel eigendomsrecht het gehele artikel 24 ARVODI-2018. Het is ook de bedoeling dat deze rapporten vervolgens door Opdrachtgever worden gepubliceerd, zie eis 3.2.6 in het Aanbestedingsdocument.

#	Paragraaf	Vraag	Antwoord
		in verband met de diensten naar Opdrachtnemer of een aan Opdrachtnemer gelieerde entiteit te verwijzen, anders dan: (a) voor zover een wetbepaling Opdrachtgever hiertoe verplicht; (b) aan haar advocaten (met inachtneming van deze openbaarmakingsbeperkingen), die dat Rapport uitsluitend mogen gebruiken om Opdrachtgever met betrekking tot de diensten advies te verstrekken; (c) voor zover op grond van een dagvaarding, wettelijk of rechterlijk bevel (waarvan Opdrachtgever Opdrachtnemer - indien toegestaan - onverwijld zal verwittigen); (d) aan andere personen (waaronder de met opdrachtgever gelieerde entiteiten) met voorafgaande schriftelijke toestemming van Opdrachtnemer, die dit uitsluitend mogen gebruiken/doen op de manier zoals nader door Opdrachtnemer in haar toestemming is omschreven; (e) voor zover dat Rapport Fiscaal Advies bevat, zoals hieronder uiteengezet. Ook indien het opdrachtgever is toegestaan om een Rapport (dan wel een gedeelte daarvan) openbaar te maken, is het Opdrachtgever niet toegestaan om dat Rapport aan te passen, te redigeren of te wijzigen.	
13.	Vervolg vorige vraag inzake ARVODI 2018 Artikel 24 Intellectuele eigendomsrechten	3. Het is Opdrachtgever uitsluitend toegestaan om een Rapport (dan wel enig gedeelte of een samenvatting daarvan) aan wie dan ook openbaar te maken voor zover dat betrekking heeft op belastingaangelegenheden, waaronder belastingadvies, fiscale opinies, belastingaangiften, of de fiscale behandeling of fiscale constructies van een transactie waar de diensten betrekking op hebben ('Fiscaal Advies'). Met uitzondering van de Belastingdienst dient Opdrachtgever degenen aan wie zij Fiscaal Advies ter beschikking stelt, erop te wijzen dat zij daar, voor welk doel dan ook, zonder voorafgaande toestemming van Opdrachtnemer geen rechten aan kunnen ontleen. 4. Het is Opdrachtgever toegestaan om overzichten, berekeningen en/of tabellen die gebaseerd zijn op in een Rapport opgenomen Cliëntinformatie op te nemen in haar eigen interne documenten, doch ten aanzien van aanbevelingen, conclusies of bevindingen van opdrachtnemer is zulks niet toegestaan. Indien Opdrachtgever vervolgens dergelijke interne documenten aan wie dan ook openbaar maakt, dient Opdrachtgever alleen de verantwoordelijkheid te aanvaarden voor de inhoud daarvan en is het Opdrachtgever niet toegestaan om in verband daarmee naar Opdrachtnemer dan wel een aan Opdrachtnemer gelieerde entiteit te verwijzen. 5. Het is Opdrachtgever niet toegestaan om op een concept-Rapport te vertrouwen. Opdrachtnemer is niet verplicht om een reeds definitief Rapport na levering van dat Rapport aan te passen aan omstandigheden of gebeurtenissen waarmee Opdrachtnemer vervolgens bekend is of die zich voordoen. Kunt u hiermee akkoord gaan?	Niet akkoord. Zie het antwoord op vraag 12.

#	Paragraaf	Vraag	Antwoord
14.	ARVODI 2018 Artikel 27 Lid 3, 4 en 5 Arbeidsvoorwaarden	Uiteraard leven wij geldende wet- en regelgeving op het gebied van arbeidsvoorwaarden en eventuele van toepassing zijnde cao's na. Wij kunnen echter niet op voorhand instemmen met uw verzoek om inzicht te geven in (individuele) arbeidsvoorwaardelijke afspraken gelet op het vertrouwelijk karakter hiervan. Uiteraard zijn wij bereid om met u in overleg te treden indien u aanleiding ziet om meer informatie van ons te ontvangen ten aanzien van arbeidsvoorwaarden. Eventuele verschaffing van aanvullende informatie zal geschieden voor zover het ons is toegestaan op grond van geldende wet- en regelgeving. We verzoeken u dan ook om de tekst van Artikel 27 lid 3, 4 en 5 in zijn geheel te vervangen door de volgende tekst: 'Partijen treden in onderling overleg indien Opdrachtgever aanleiding ziet om meer informatie te ontvangen ten aanzien van arbeidsvoorwaardelijke afspraken, zoals benoemd in lid 1 en 2 van dit artikel. Eventuele verschaffing van informatie door Opdrachtnemer zal geschieden voor zover het Opdrachtnemer is toegestaan op grond van geldende wet- en regelgeving.' Kunt u hiermee akkoord gaan?	Niet akkoord. De leden 2 t/m 5 van dit artikel zijn opgenomen in verband met de in de Wet aanpak schijnconstructies (Was) opgenomen bepalingen, zoals een in het Burgerlijk Wetboek geïntroduceerd ketenaansprakelijkheidssysteem. Uiteindelijk beogen voornoemde artikelleden te voorkomen dat Opdrachtgever op grond van de Was aansprakelijk wordt gesteld voor het betalen van het verschuldigde loon van werknemers van een onderaannemer, die het door hem ingeschakelde personeel niet heeft behandeld conform de hiervoor genoemde toepasselijke regelgeving, waaronder het betalen van het juiste verschuldigde loon.